

функціональним принципом: місця для праці і для відпочинку. У будинку всі елементи були виконані з турботою і увагою. Раціональний комплекс будинку Родакіс несвідомо доповнив ірраціональним: скульптурними зображеннями символічних образів сфінкса (загадки), змії (розуму), свині (достатку), годинника (часу, що проходить), орла (сили), голів турків (захисників і покровителів). Це була не просто будівля, а відношення до життя. Зустріч з Родакісом залишила глибокий слід у житті архітектора.

Другим виховним і освітнім аспектом у житті Канділіса стала професійна робота у Ле Корбюзьє на будівництві житлового будинку у Марселі, у якому великий майстер прагнув показати всім, що нові часи вимагають нових вирішень і що ці вирішення у архітектурі не обмежуються тільки зовнішніми формами, а головним є внутрішній зміст і організація житлового середовища. Проте, щоби стати майстром, необхідно віднайти свій шлях у архітектурі, і Канділіс виходить на самостійну дорогу, присвячує свою працю спочатку «житлу для людей», а пізніше громадським спорудам, забудові зон відпочинку та викладацькій діяльності.

Процес становлення архітектора Канділіс розділяє як би на два потоки – виховання архітектора і його освіти. Ці потоки, протікаючи паралельно, поступово наближаються, щоб на момент зрілості людини злитися воедино, дати суспільству архітектора – людину і майстра. Для становлення архітектора необхідне поєднання глибокого розуміння поетичної природи архітектури з точними знаннями законів її побудови.

Творча спадщина майстрів архітектури є неоціненним джерелом підвищення рівня підготовки спеціалістів архітекторів у вищій школі.

І.В. Коротун,

*кандидат архітектури, доцент Чернівецького
національного університету ім. Ю. Федьковича*

ТВОРЧИСТЬ АРХІТЕКТОРА ЙОЗЕФА ГЛАВКИ В ЧЕРНІВЦЯХ

Архітектурний ансамбль Резиденції митрополитів Буковини і Далмації у місті Чернівцях – об'єкт видатного універсального значення, як шедевр архітектури XIX століття. Унікальний, такий, що не має аналогів у світовій практиці і неповторний у силу грандіозності затрат людської праці, фінансів, а також геніальності архітектурного задуму. Автор проекту – видатний віденський архітектор, меценат, громадський діяч, засновник Чеської національної академії мистецтв – Йозеф Главка. У 2008 році об'єкт внесений до тентатив листа, а 2010 року Комітет Світової культурної спадщини у Парижі передав досьє об'єкту до розгляду Центральної комісії ІКОМОС для підготовки

експертного висновку відносно занесення до Списку світової культурної спадщини.

Реалізація грандіозного задуму в умовах відсутності будівельної індустрії і спеціалістів відбувалась завдяки титанічним зусиллям фанатичній працелюбності і відданості професії автора проекту – архітектура Йозефа Главки. Під його керівництвом була сформована база містобудівного комплексу: заводи по виробництву цегли, черепиці, проведено дослідження корисних копалин, у наслідок яких закладено кар'єри по видобутку каменю на Дністрі і у перед гірських районах, засновані ремісничі майстерні та технічні школи. Цей потенціал також став основою створення унікальної забудови історичного центру міста Чернівці у подальшому. Він запросив до участі у будівельних роботах відомі будівельні фірми Європи і видатних майстрів багатьох провінцій Австро – Угорщини. Внутрішнє оздоблення і розпис стін виконував відомий віденський художник, колега по навчанню у Віденській академії мистецтв – Карл Йобст. Автор ескізів розпису домашньої церкви Митрополитів – художник Йозеф Кляйн. На будівництві об'єкту працював батько відомого австрійського архітектора Отто Ласке, майстри, яки заснували ремісничі династії у Чернівцях – Москалюк, Реддер, Кукурудз та інші. Главка виявив себе не тільки видатним архітектором та організатором будівельних робіт, але й адміністратором. За його вимогою була утворена будівельна рада, до складу якої ввійшли впливові чиновники, духовенство та представники місцевої аристократії, зокрема барони Мустяца, Василько. Рада забезпечувала лобювання будівництва на адміністративних рівнях та приймала відповідальні рішення, пов'язані з ходом проектних робіт навіть у той час, коли Й. Главка припинив керування будівництвом через хворобу. Протягом семи років, коли Главка очолював проведення будівельних робіт, було завершено значний обсяг будівельних робіт, які тривали у цілому 18 років. Одночасно від запроектував культову споруду – Вірменську церкву, яка також занесена до Реєстру національної культурної спадщини та корпуси Вищої технічної школи у місті Чернівці.

Архітектурний ансамбль Резиденції митрополитів Буковини і Далмації у місті Чернівцях являє собою найбільш узгоджений стилістично і просторово і художньо виразний архітектурний комплекс резиденцій православних церковних ієрархів, що не має порівняльних аналогів у світі.

Ансамбль відповідає культурним критеріям I, II, III, IV (Конвенція про охорону світової культурної спадщини – Convention concerning the protection of the world cultural and natural heritage adopted by the General Conference at its seventeenth session Paris, 16 November 1972, доповнена і узгоджена у 2002 році), у відповідності до яких об'єкти заносяться до Списку світової спадщини. Він

відповідає визначенню «пам'ятка» Convention Світової Спадщини як архітектурний твір видатного універсального значення для мистецтва, науки і культури.

Г.Н. Ушаков,

*кандидат архітектури, доцент Київського національного університету
будівництва і архітектури*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ СУЧАСНИХ МАЙСТРІВ БІОМОРФІЗМУ

Біоморфізм – це напрям, що відтворює складність природних форм, розвиває ці принципи формоутворення, застосовуючи динамічні поверхні та структури. Ця морфологія є альтернативною гілкою розвитку в архітектурному та дизайнерському проектуванні по відношенню до напрямку, що оперує базовими геометричними тілами, поверхнями, фігурами, регулярними каркасами та масивами упорядкованих елементів. Так само альтернативною виглядають біоморфні об'єкти порівняно з різноманітними підходами, що використовують декоративні елементи (традиційні чи новітні).

Передумовами формування біоморфізму початку ХХІ ст. є: експресіонізм, творчість А. Гауді та Ф. Отто, біонічні об'єкти напряму органічної архітектури, аморфний деконструктивізм, досягнення біоніки, будівельних технологій та засобів комп'ютерного проектування, біонічний підхід в промисловому дизайні.

Біоморфізм, що надзвичайно потужно набирає популярність в світовій архітектурі та дизайні, що показала до речі всесвітня виставка ЕХРО 2010 у Шанхаї, є вже досить різноманітним комплексом методів, прийомів та авторських підходів. На рівні узагальнення можна виділити, наприклад, значну відмінність підходу, що виявляє біоморфні якості поверхонь та підходу, де основою художнього образу та несучої конструкції є біоморфна структура, що є відкритим каркасом складної та виразної форми.

Біоморфні каркаси створюються на основі форм скелетів організмів, рослинних розгалужень, органогенних сіток та решіток на мікроскопічному рівні. Застосовується й абстраговане формування композицій за загальними природними принципами чи асоціативними образами.

Надзвичайної досконалості у створенні таких біокаркасних композицій досяг Санть'яго Калатрава. Він застосовує складну сукупність груп лінійних елементів, форми яких ритмічно змінюються, утворюючи потужну динаміку. Яскравими прикладами є: музей мистецтв в Мілуокі, США, 2001 р.; споруди комплексу «Місто мистецтв та наук» у Валенсії, Іспанія. Також наведемо такі приклади структурного біоморфізму: будівля Національного олімпійського стадіону в Пекіні, Китай, 2008 р., архітектори Жак Херцог та П'єр де Мерон;